

ЮЛІЯ КОВАЛЬ
Науковий керівник:
д.е.н., проф. Савельєв Є. В.

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ В АГРАРНО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку економіки України агропромисловий комплекс є ключовим сектором, який формує продовольчу, екологічну та економічну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей та створює соціально-економічні умови сільського розвитку. Україна, як аграрна країна, має всі передумови – в тому числі вигідне географічне положення, сприятливий клімат, родючі ґрунти, морські порти та кваліфіковані кадри – для того, щоб стати світовим виробником та експортером сільськогосподарської продукції.

Актуальність теми полягає у тому, що для забезпечення економічного зростання, ефективного функціонування галузі та розширення аграрного виробництва необхідні значні інвестиційні ресурси, що обумовлює потребу в ґрунтовному дослідженні інвестиційного потенціалу України.

Питанням інвестиційного забезпечення та особливостям інвестиційного клімату в аграрному секторі економіки присвячені наукові праці вчених, серед яких можна виділити: М. Я. Дем'яненко, А. П. Гайдуцький, М. І. Кісіль, В. Є. Куриляк, Є. В. Савельєв, А. І. Сухоруков, В. В. Юрчишин.

Метою роботи є аналіз сучасного стану залучення інвестицій в сільське господарство, поліпшення інвестиційного клімату як держави, так і її регіонів зокрема, а також підвищення інвестиційної привабливості підприємств.

Аграрний сектор має важливе стратегічне значення для української економіки. Він формує близько 60% фонду споживання населення, забезпечує значний рівень працевлаштування в сільській місцевості та є одним з основних бюджетоутворюючих секторів національної економіки, забезпечуючи у період кризи близько 15% ВВП. Як показали Є. В. Савельєв і В. Є. Куриляк, «на даному етапі перевага має надаватись освітній і науковій галузям, військово- та агропромисловим комплексам» [4].

Будь-які політико-економічні кризи всередині країни значно впливають на інвестиційну привабливість держави, внаслідок чого перед сільськогосподарськими товаровиробниками постійно постає питання пошуку джерел фінансування виробничо-господарської діяльності, резервів оновлення матеріально-технічного забезпечення. Суб'єкти господарювання даної галузі суттєво відчують гостру нестачу фінансових ресурсів. Тому з метою ефективного розвитку аграрний сектор потребує значних інвестиційних надходжень та створення сприятливого інвестиційного клімату, що, є основним завданням нашої держави.

Інвестиційний клімат – це узагальнена характеристика сукупності соціальних, економічних, організаційних, правових, політичних, соціокультурних передумов, а також інших факторів, які визначають схильність до інвестування економічних суб'єктів [1].

Інвестиційний клімат АПК України формується під впливом як позитивних, так і негативних факторів (табл. 1).

Табл. 1

Фактори впливу на інвестиційний клімат АПК України

Позитивні фактори	Негативні фактори
Сприятливі природно-кліматичні умови	Недосконала нормативно-правова база, поширення корупції, тіньової економіки
Вигідне транспортно-географічне розташування на перетині торговельних потоків між Азією, Близьким Сходом та Західною Європою	Високий рівень інфляції та нестабільний курс національної валюти, наявність квот на експорт
Високий потенціал підвищення врожайності	Нестабільність податкової та митної політики стосовно АПК
Наявність робочої сили	Невизначеність статусу земель

Таким чином, обсяги капітальних інвестицій в АПК залежать від сукупності різноманітних чинників, більшість з яких не можливо оцінити у кількісному вимірі, але які опосередковано знаходять своє відображення у макроекономічних показниках країни [2].

У період із 2010 по 2015 рік обсяги капітальних інвестицій у сільське господарство України зростали, лише у 2013 році відбулося незначне падіння (на 0,29 у порівнянні із 2012 р.) та приріст на 11,36 млрд. грн. у 2015 р.. Протягом 6-ти років питома вага інвестицій в АПК України (в загальній сумі залучених інвестицій) постійно зростала з 6,13% до 11,04% (табл. 2).

Табл. 2

Капітальні інвестиції в АПК України за 2010–2015 роки, млрд. грн.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Сільське господарство, лісове та рибне господарство	11,06	16,47	18,88	18,59	18,8	30,15
Доля в загальних інвестиціях, %	6,13	6,82	6,91	7,44	8,57	11,04

[розроблено автором, за даними Державної служби статистики без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополь за 2014–2015 рр. [3]]

Найбільша частка капітальних інвестицій спрямовувалась у матеріальні активи, зокрема у машини, обладнання та будівництво. Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій АПК є власні кошти підприємств та організацій (69,5%), які самостійно впроваджують інноваційні технології, виходячи із фінансових результатів компанії. Такі рішення можуть дозволити собі середні та великі аграрні підприємства. За рахунок коштів місцевого та державного бюджету у 2015 р. було профінансовано лише 5,5% та 0,04% капітальних вкладень, відповідно. Частка кредитного портфеля за кредитами, що надані сільськогосподарським підприємствам комерційними банками, становить лише 7%.

Надходження прямих та портфельних іноземних інвестицій є важливим фактором активізації розвитку АПК (табл. 3).

ПП в АПК України за 2010–2015 роки, млрд. дол. США

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Сільське господарство, лісове та рибне господарство та виробництво	2,7	2,92	3,76	4	3,32	2,93
Доля в загальних інвестиціях, %	6,15	5,96	7	7,02	7,27	6,75

[розроблено автором, за даними Державної служби статистики без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополь за 2014–2015 рр. [3]]

Аналіз динаміки обсягів прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор за 2010–2015 роки показує їх постійне зростання протягом 2010–2013 рр. (із 2,7 до 4 млрд. дол. США) та поступове падіння із 2014 р. (до 2,93 млрд. дол. США у 2015 р.). Частка ПП в сільське господарство України (в загальній сумі) коливалася в межах від 5,96% у 2011 році до 7,27% – у 2014 році.

До основних країн-інвесторів, на які припадає 57% загального обсягу прямих інвестицій, входять Нідерланди, Кіпр, Великобританія, Німеччина, Беліз та Швеція.

Отже, через дію негативних чинників, інвестиційний клімат АПК є недостатньо привабливим для закордонних інвесторів. З метою підвищення інвестиційної привабливості та вдосконалення інвестиційної політики необхідно стабілізувати економічний та політичний стан у державі, вдосконалити законодавство та сприяти підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва.

Література

1. Чіп Л. О. Особливості інвестиційного клімату в Україні / Л. О. Чіп // Вісник Полтавської державної аграрної академії. – 2014. – № 3. – С. 142–146.
2. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Савельєв Є. В. Пріоритети у реформуванні української економіки / Є. В. Савельєв, В. Є. Куриляк // Економіка України. – 2015. – № 5. – С. 79–89. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/EkUk_2015_5_8.